

Espoon kaupungin lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta (HE 151/2024)

Viranhaltijapäätös 23.10.2024, Yleiset asiat 91/2024

Asianumero 2136/03.00.00/2024

Päätöksen tekijä

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Päätös

Päätin antaa eduskunnan ympäristövaliokunnalle lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta.

Päätöksen perustelut

Tausta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt 11.10.2024 Espoon kaupungilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi ilmastolain kuntia koskeva velvoite laatia ilmastosuunnitelma. Hallituksen esityksen mukaan ilmastolakiin ei jatkossa sisältyisi kuntia koskevia velvoitteita. Suomen ympäristökeskuksen lakisääteistä tehtävää päästötietopalvelun ylläpitäjänä jatkettaisiin ja näin tuettaisiin kuntien ilmastotyön jatkumista. Lainsäädännön muutosta perustellaan valtiontalouden sopeutustoimilla, kuntien tehtävien vähentämisellä ja sääntelyn purkamisella.

Espoon hiilineutraaliustavoite on alueella tuotettujen päästöjen vähintään 80 prosentin vähennys vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Jäljelle jäävä 20 prosentin osuus voidaan sitoa hiilinieluihin tai kompensoida muilla keinoilla. Espoon kaupunki sisällytti vuoden 2024 talousarvioon kumottavaksi esitetyn lain mukaisen ilmastosuunnitelman sekä tunnisti ne investoinnit, joilla on päästöjä vähentävä vaikutus. Lisäksi valtuusto hyväksyi yksimielisesti Hiilineutraali Espoo 2030 tiekartan valtuustossa 20.5.2024.

Yleiset huomiot

Espoo kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta. Espoo näki hyvänä, että kumottavaksi ehdotetun osion lain perusteluissa tunnistettiin kuntien ratkaiseva rooli ilmastomuutoksen hillinnässä. Espoon kaupunginhallitus antoi tämän mukaisesti ympäristöministeriölle lausunnon jo 17.6.2024 luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta (VN/28405/2023).

Espoo, kuten monet muut kunnat ja kaupungit, on tehnyt aktiivista ja suunnitelmallista työtä ilmastomuutoksen torjumisessa, varautumisessa ja sopeutumisessa jo yli vuosikymmenen ajan kiristäen ilmastotavoitteitaan useaan otteeseen. Espoo korostaa, että kuntien ilmastopolitiikkaa ohjaavan lainsäädännön tulisi olla pitkäjänteistä ja tukea kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Kuntien ilmastotoimet jatkuvat yli hallituskausien, esimerkiksi kaavoituksen, maankäytön ja liikennesuunnittelun toimenpiteiden kohdalla.

Kuntien ilmastotyöllä luodaan kansallista ja kansainvälistä liiketoimintaa, joka lisää ilmastotyön vaikuttavuutta. Erityisen tärkeää investointien kannalta on, että kansallinen sääntely on ennakoitavaa ja johdonmukaista. Samalla paikallinen kehitys- ja innovaatiotoiminta kasvaa. Ilmastotyö vaikuttaa merkittävästi talouskasvuun, kaupungin elinvoimaan ja asukkaiden hyvinvointiin.

Espoo pitää hyvänä, että Suomen ympäristökeskuksen lakisääteistä tehtävää päästötietopalvelun ylläpitäjänä jatkettaisiin. Monet kuntien ilmastotoimenpiteet ovat riippuvaisia niin päästötietopalvelusta kuin ulkopuolisesta hanke- tai muusta rahoituksesta. On tärkeää, että kansallisesti tuetaan ja rahoitetaan kaupunkien ja kuntien alueella tapahtuvaa kehittämistyötä.

Espoo kokee tärkeänä, että kuntien ilmastotyön edistämistä tuettaisiin jatkossa kansallisen ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Espoo toivoo, että valtio jatkaa ja tiivistää vuoropuhelua kaupunkien kanssa ja varmistaa riittävän tuen ilmastotyöhön edelläkävijöinä toimiville kaupungeille. Edelläkävijäkaupungit ovat avainasemassa kansallisen ilmastotavoitteen saavuttamisessa. Isoilla kaupungeilla on ainutlaatuinen kyky vauhdittaa ilmastotyötä yhdessä yritysten ja paikallisten kumppaneiden kanssa sekä tärkeä näkymä tuleviin vihreän siirtymän innovaatioihin ja investointitarpeisiin.

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

Hallituksen esityksessä kumottavaksi ehdotetussa velvoitteessa kunnan olisi tullut laatia tai päivittää ilmastosuunnitelman vähintään kerran valtuustokaudessa. Kuntien ilmastotavoitteiden ja toimenpiteiden tarkentaminen vähintään kerran valtuustokaudessa, osana strategiaprosessia, mahdollistaa suunnitelman toteutumisen seurannan valtuustotasolla. Espoo katsoo, että tämä on perusteltua tavoitetason tarkistamiseksi sekä ilmastotyöhön liittyvän nopean teknologisen ja lainsäädännöllisen kehityksen ja kasvavan tietopohjan ja toimintaympäristön muutosten vuoksi.

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

Kumottavaksi ehdotetussa velvoitteessa kuntien tulisi ottaa ilmastosuunnitelma huomioon kuntalaissa säädetyssä kuntastrategiassa sekä toimintakertomuksessa. On tärkeää, että kunnat huomioivat kansallisen ilmastotavoitteen omissa kuntastrategioissaan. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi ilmastotyön tulee läpileikata koko kaupunkiorganisaation toiminta.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että kuntien ilmastolain mukaisten ilmastosuunnitelmien toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta ei ole vielä saatu seurantatietoa. Espoo on soveltanut kumottavaksi ehdotettua lainkohtaa jo ennakoon tuomalla ilmastosuunnitelman osaksi talousarviota 2024. Espoo korostaa, että ilmastosuunnitelman huomioiminen kaupunkistrategian ydinprosesseissa on tuonut ilmastotyön vahvemmin osaksi talouden ja toiminnan suunnittelua ja toimeenpanoa. On tärkeää, että kunnan ilmastotavoitteet ja -toimet ovat osa kuntastrategiaa ja toimintakertomusta, jolloin tavoitteita toteutettavien toimenpiteiden resursointi tulee myös osaksi kunnan talousarviota ja sen seuranta.

Kuntien ilmastotyön seuranta valtiontasolla (14 a § 5 mom)

Espoo näkee tärkeänä, että kuntien ilmastotyön etenemistä seurataan valtiontasolla jatkossakin ympäristöministeriön johdolla osana kansallisen ilmastotavoitteen seuranta. On tärkeää, että ympäristöministeriö on tietoinen kuntien ilmastotyön etenemisestä ja tukee kuntien toimia kansallisen ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Valtion tuki kuntien ilmastotyölle on tärkeää kansallisen ja EU:n tason tavoitteiden saavuttamiseksi.

Toimivalta:

Espoon kaupungin hallintosääntö I osa 2. luku 13 §

Päätöksen valmistelija ja lisätiedot

Laitala Pasi
Helena Kyrki
Nousjärvi Niina
Isoaho Karoliina
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21